

FAKTATEKST TIL POWERPOINT

UKE 2, TRINN 5-7

Bilde 1

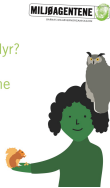

Denne uken skal vi jobbe med natur og miljø.

Bilde 2

GRUBLESPELSPÅRSMÅL:

- Hvorfor trenger vi planter og dyr?
- Hvorfor er biene så viktige?
- Hvorfor er det vanskelig å finne småkryp og frø om vinteren?

Hvorfor er skogen nyttig for oss mennesker? Hvorfor er det viktig å kartlegge naturen rundt oss? Hvorfor er beitedyr nyttig for kulturlandskapet?

Bilde 3

Det finnes mange forskjellige skapninger på jorda vår. Når det er mange forskjellige planer, dyr og insekter kalles det mangfold. Fra meitemark og edderkopper til linerle og blåbær. Det er svært vanskelig, nesten umulig å få tilbake en art, hvis den først er i ferd med å forsvinne. Vi må beskytte mangfoldet i naturen, også det truede plante- og dyrelivet.

Bilde 4

I landet vårt er det mye skog. Her bor tusenvis av ulike insekter, planter, dyr og sopp. Over halvparten av alle arter i Norge har skogen som sitt hjem. På verdensbasis dekkes 30 prosent av jordas overflate av skog. Over 80 prosent av alle dyr i verden hører til i skogen. FN har som mål å fremme bærekraftig skogsforvaltning. Hvis vi hogger ned skogen og bygger hus og veier i stedet mister mange sjeldne arter leveplassen sin. I gammel skog, urskog og regnskog er det et yrende insekt og dyreliv.

Bilde 5

Områder som ikke er påvirket eller endret av mennesker kalles naturlandskap. Kulturlandskap er jorder og enger som bonden steller. I kulturlandskapet beiter husdyrene. Her er det mat for kyr, sauer, geiter og hester. De spiser opp skudd fra småtrær slik at skogen holder seg unna dyrket mark. Kulturlandskapet er viktig for bier og humler som gjør jobben med å pollinere blomstene, slik at det blir frø og frukter.

Bilde 6

Et økosystem er et avgrenset område i naturen med alle de artene som finnes der. Jord, vann og lys hører også med. Det kan være et lite område som en dam, eller et større område som en blomstereng eller en skog. For at et økosystem skal fungere, må det være en balanse der. Forstyrres balansen, kan økosystemet bryte sammen. Da kan artene dø ut eller bli nødt til å finne andre steder å leve. Noe som kan gjøre at balansen i økosystemet blir forstyrret, er hvis det plutselig kommer inn en ny art, eller hvis en av artene som bor der fjernes.

Bilde 7

Habitat er det naturlige hjemmet eller leveområdet for en bestemt plante- eller dyreart. Hvis vi ødelegger habitatet kan arter dø ut. Det kan skje hvis vi bruker blomsterenger til kornåkre, eller veier til byggefelt. Eller erstatter regnskogen med palmeoljeplantasjer. Mange arter er utryddingstruet. Det er fordi habitatet dør ut.

Bilde 8

Noen av artene i Norge er truet. De står i fare for å forsvinne helt fra naturlandskapet vårt. Disse artene blir satt opp på ei liste vi kaller Rødlista. Disse artene trenger spesiell beskyttelse. Klippeblåvinge, slåttemulle og lundefugl er eksempler på arter som er sårbare.

Bilde 9

Hageplanter som sprer seg ut av blomsterbedet til grøftekanter og beiteområder blir en trussel for vårt biologiske mangfold. Disse plantene blir notert på en liste vi kaller Fremmedartslista. Lupiner er et eksempel på slike blomster. De står i fare for å utkonkurrere naturlandskapet. Fra 1. januar 2021 har det kommet enda flere planter som vi ikke skal kjøpe eller selge. Gullregn er en av dem. Men også andre arter kan true naturmangfoldet. Brunsneglen står også på Fremmedartslista.

Bilde 10

Hele 35 av verdens 200 biearter lever i Norge. Flere humlearter er på rødlista og rundt en tredjedel av artene i Europa er i nedgang. Mange sommerfugler er også på rødlista. Årsakene til nedgangen er sammensatt, men både forurensing, klimaendringer og gjødsling virker inn. Bygger vi et insekthotell hjelper vi både insekter og planter i hagen vår.

Bilde 11

MILJØAGENTENE

Verdens Naturvernfond (WWF) er en internasjonal stiftelse. De har som mål å bevare truede dyre- og plantearter, beskytte biotoper og ta vare på naturmangfoldet. De ønsker å stanse naturødeleggelse og skape en framtid der mennesker lever i harmoni med naturen.

Bilde 12

MILJØAGENTENE

FN har satt opp 17 ulike bærekraftsmål for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Bilde 13

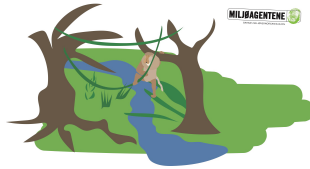
MILJØAGENTENE

Bærekraftsmål nr 15 har fokus på livet på land. Her heter det blant annet at man vil redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og verne om truede arter slik at de ikke dør ut.

Bilde 14

MILJØAGENTENE

Eksempel på en habitat er regnskogen. Når vi snakker om regnskog, mener vi ofte den tropiske regnskogen. Den ligger ved ekvator, og mesteparten av den ligger i Sør-Amerika, Afrika, Asia og Oseania. Den største regnskogen i verden heter Amazonas. Vi ødelegger regnskogen i rekordfart. Tidligere var hele 13 prosent av jorda dekket av regnskog. I dag er det bare 6 prosent som er dekket. I regnskogen lever det planter og dyr som ikke finnes andre steder. Blant annet denne neseapen fra regnskogen i Borneo.

Bilde 15

MILJØAGENTENE

I Norge har vi noe som heter naturmangfoldloven. Den sier at det er forbudt å utrydde arter i Norge. Det er viktig at vi tar vare på både planter, insekter og dyr. Heldigvis er det arter som har vært truet, men som det nå har blitt flere av. Det har blitt flere av fuglene fjellrype og lirype. Det nytter å verne om sårbare arter. Panda-bjørnen har også vært truet og den har det også blitt flere av.

Bilde 16

MILJØAGENTENE

Hva kan vi gjøre for å ta vare på mangfoldet i naturen? Vi må bli kjent i nærområdet og kjenne til hva som hører til og hva som ikke hører til der. Vi må ta vare på planter, dyr og insekter som er utryddingstruet og la de leve, men også passe på at planter som ikke hører til der bli fjernet. Bli godt kjent med arts-mangfoldet i ditt nærmiljø. Vi må vise respekt for naturen gjennom å være klima- og miljøbevisst.

Bilde 17

MILJØAGENTENE

Det er mye spennende du kan sanke i naturen. Blåbær, tyttebær og villbringebær smaker godt og det er bær vi kjenner. Litt mer spennende er det å finne sopp, krekling og ramsløk. Dette er vekster som du kan lete etter sammen med voksne. Krekling finner du på fjellet om høsten. Det er godt å tygge på. Å observere flaggermus sent på kvelden og natta er også spennende.

MILJØAGENTENE

BARNAS MILJØVERNORGANISASJON

**GÅ EN TUR
I NATUREN
DET ER
BEINTØFT!**

